

Oktober-2010#/beitrag/video/1174318/ZDF-heute-journal-vom-26.-Oktober-2010. – Стан 24.04.2011

6. van Dijk T.A. Principles of Critical Discourse Analysis / Discourse and Society; Vol. 4 (2). – London, Newbury Park, New Delhi: SAGE, 1993. – P. 249-283

7. van Dijk T.A. Ideology and Discourse Analysis / Journal of Political Ideologies; № 11(2). – Routledge: Taylor & Francis, 2006. – P. 115-140

8. van Dijk T.A. Ideological Discourse Analysis / New Courant, No. 4. – Helsinki: University of Helsinki, 1995. – P. 135-161.

9. Müller F., Sommer M., Thiel F. Funktionen der Sprache in rechtsextremen Medien – Eine Zusammenfassung / Sprache des Rechtsextremismus: Speyifika der Sprache rechtsextremistischer Publikationen und rechter Musik [Hrsg. Georg Schuppener] . – Pribram: Edition Hamouda, Wissenschaftsverlag, 2008. – 197 S. – S. 176-182

10. Musil R. Über die Dummheit / Robert Musil. – Berlin: Alexander Verlag, 1987. – 51 S.

УДК 81' 373.43:811.161.2

*Думашиівський Я.С.
(Львів, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ НЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНОМУ МЕДІА ТЕКСТІ

У статті йдеться про лексичні новоутворення, причини та шляхи їхнього проникнення в сучасну українську мову. Розглядається проблема засмічення мови ЗМІ неологізмами, а також аналізується можливість пошуку українського відповідника та повної заміни нових слів-понять національними лексемами.

Ключові слова: *неологізм, запозичення, інноваційна лексика, термін, засоби масової інформації.*

В статтє рєчє идєт о лексичєских новообразований, причини и пути их проникновения в украинский язык. Рассматривается проблема засорения языка СМИ неологизмами, а также анализируется возможность поиска украинского эквивалента и полной замены новых слов-понятий национальными лексемами.

Ключевые слова: *неологизм, заимствование, инновационная лексика, термин, средства массовой информации.*

The article deals with the lexical new formations, causes and ways of their penetration into the modern Ukrainian language. The author also examines the problem of mass media language obstruction by neologisms, and also analyzes a search ability of Ukrainian counterparts and complete replacement of new words-concepts by national lexemes.

Key words: *neologism, borrowing, innovative vocabulary, term, mass medias.*

© Думашиівський Я.С., 2011

Актуальною проблемою сучасного мовознавства є дослідження такого феномена як інноваційна лексика. Будь-який семантичний неологізм, як і неологізм узагалі, на момент свого виникнення є оказіональним, продуктом індивідуально-авторської мовотворчості, створеним на замовлення конкретної ситуації [1]. Подальша доля неологізму залежить від прийняття або неприйняття його носіями мови.

Так звана реабілітована лексика сучасної української мови поповнила собою терміносистеми таких сфер як гуманітарні науки, особливо суспільні, культури, освіти, виробництва. В освітню систему України, наприклад, повернулись колись традиційні форми навчання й відповідно слова, похідні від них утворення й словосполучення: гімназія, ліцей, бакалавр, магістр. Проте найбільш плідно неологізми (лексичні, семантичні й стилістичні) продукуються, засвоюються й активно функціонують у стилі ЗМІ, бо останній об'єднує в собі жанрові й стилеві різновиди, елементи всіх інших стилів[2]. Основними чинниками, що сприяють утворенню нових найменувань, є внутрішньо-лінгвістичні закони розвитку лексичного складу мови й позамовні впливи. Серед останніх наведемо: 1) вихід ЗМІ з-під цензури, їхня ідеологічна нерегламентованість; 2) вільний пошук журналістами нових експресивних засобів вираження на тлі стандарту та кліше; 3) посилення уваги авторів до питомих джерел української національної мови [3].

Поряд зі словами, які мають ознаку загальноживаності, у мові аналізованого стилю зустрічається певна кількість індивідуально-авторських й оказіональних утворень, що є свідченням намагання журналістів нестандартно, оригінально висловитись чи змалювати своєрідність події, ситуації, образів та ін. Найглибше розглядає питання появи неологізмів, їх подальше використання або ж вилучення з мови О. А. Стишов. Він досліджує інноваційну лексику не тільки в загальній системі української мови, а саме в мові засобів масової інформації політологічного, соціально-економічного характеру тощо [4; 5]. Його праці, в яких вивчається поява і функціонування неологізмів, окрім теоретичної бази завжди вміщують доповнення, що складаються з практичного матеріалу друкованих видань того періоду, який саме аналізується автором.

Можна упевнено сказати, що неологізми виникали і надалі виникатимуть у мові. Людина розвивається, а тому розвивається і мова, якою вона спілкується, яку використовує у роботі та побуті. Виникнення нових технічних засобів, перебіг змін у суспільстві, розвиток тієї чи іншої нації зажди буде поштовхом для запозичень або виникнення нових слів і термінів у мові.

Засоби масової інформації якнайкраще віддзеркалюють ці процеси, використовуючи чи не найпершими нову лексику. Очевидно, що мова ЗМІ відбиває загальну тенденцію розмовної мови - поширення в ній жаргонних, просторічних слів. Тому, сфера сучасних українських засобів масової інформації засвідчує: мова живе, еволюціонує, і завдання небайдужих до її долі – дбати, щоб мова за цих складних обставин залишалася собою, зберігала свої генетико-типологічні риси. Однак слід пам'ятати, що надмірне вживання неологізмів призводить до засмічення мови засобів масової інформації і не сприяє збагаченню та розвитку сучасної української літературної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовчук Н. І. Авторські неологізми як спеціальний засіб художньої виразності і як одиниця поетичного тексту // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Зб. наук праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 8 – Рівне, 2000. - С. 62-66
2. Колоїз Ж. В. Семантичні неологізми як результат семантичної деривації // Вісник Харк. Нац. Ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2005. - № 659: Сер: філологія. Вип 44. – С. 6-11.
3. Колесникова Н. В. Лексичні неологізми в рекламі // Вісник – Запоріжжя, 2002. - № 3. – С. 77-78.
4. Стишов О. А. Лексичні і стилістичні неологізми в ЗМІ з погляду мовної культури // Культура слова – К. 1999. Вип. 52. - С. 3-12.
5. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) – К. : КНЛУ, 2003. – 388 с.
6. Мазурик Д. Лексичні інновації 90-х років ХХ століття в системі української мови // Українська філологія: школи, постаті, проблеми. – Львів, 1999. Ч. 2. – С. 156-163.